

[Linn Stalsberg](#)

Sosiolog og journalist med bakgrunn fra VG, Dagbladet og Klassekampen. Hun er forfatter av flere bøker, og aktuell med «Det er nok nå» om nyliberalismen.

Kommentar i Dagsavisen 05/08/2022

Folk i sjakk matt

Den enorme ulikheten mellom den profesjonelle krigsbevegelsens penger og ressurser og folks dugnad for fred, er i ferd med å sette fred, diplomati og ikkevold i sjakk matt.

Forrige helg deltok jeg på en konferanse der vi skulle diskutere krig og fred. Mest fred. Det var foredrag om ikkevoldelig motstand. Vi snakket om fredsbevegelsen og allianser med blant andre klimabevegelsen. Vi hadde foredrag fra fagfolk om stormaktspolitikk og militær opprusting, mens vi debatterte hvordan i all krigerske verden vi skulle evne å presse på for militær nedrusting mot dette arsenalet av våpenindustri, lobbyister og stormaktspolitikk. Det var kunnskap, engasjement og beleste folk i overflod. Men det det ikke er i overflod, er ressurser. Faktiske, praktiske, menneskelige, budsjettmessige ressurser, som alltid trengs, når arbeid skal gjøres.

Vi møttes på et nydelig sted som drives på dugnad og vi stilte opp på dugnad. Vi delte bad og vi delte på å rydde tallerkenene vekk fra bordene etter middag. De med bil delte på å kjøre oss andre i ulike retninger for at vi skulle komme oss til og fra, og der vi kom til og fra er det ingen av oss som arbeider med fredsarbeid på heltid, eller deltid. Vi dro tilbake til andre jobber som krever hverdagene av oss. Fred blir hobby.

Man kan rake løv og reparere en sittebenk i et borettslag på dugnad. Men om det skal skiftes vinduer eller renses i pipa på taket får man inn anstendig betalte fagfolk slik at vi er

sikre på at jobben kommer trygt i havn for alle parter, og innen rimelig tid. Vi overlater ikke denne type jobb til en nabo uten ti tommeltotter som kanskje orker gjøre det for å være grei.

Fredsbevegelsen er kun summen av oss som ønsker andre metoder for konfliktløsning i verden enn krig. I dag har vi minst to utfordringer.

Den ene er at vi verken har i vårt eie en fredsminister, et fredsdepartement, en fredsskole, Tankesmia FRED, et fredskontor med administrativt ansatte, et egnet fredslokale alltid tilgjengelig for konferanser, eller et fredsbudsjett gitt over statsbudsjettet, eller en velstående men fredelig velgjører. Vi har PRIØ, men det er litt utilgjengelig for en aktivist på dugnad. Vi har Nobels Fredssenter, som er flott men mye utstilling.

Men vi har ikke en eneste sekretær eller rådgiver i kontakt med folk flest, eller organisasjonskonsulent eller SoMe-ansvarlig.

Alt dette, og mye, mye mer, har alle som er i berøring med forsvar, våpenprodusenter, militæret og såkalt sikkerhet.

Også folk i fredsbevegelsen lever i en verden med skyhøye leiepriser, et boligmarked i vekst, økte strømgifter, og i tidsklemme mellom jobb, hjem, bestemor og en hund som burde vært på tur. Fulltidsarbeidet for alle voksne er offisiell politikk i Norge, og alle velferdsgoder er knyttet opp mot det, så det er ikke bare å ta timeout for å redde verden når hverdagen må reddes i havn først.

De færreste av oss som kan vie seg til dugnad for fred i år etter år, men ære være dem som gjør det likevel på tross og trass. Uten dem hadde vi faktisk vært ingen.

Den andre utfordringen er at man kan ha så mye vilje og lidenskap man bare vil, men hvis man ikke kjenner på håp, fremgang eller at det nytter, kan selv det mest brennende hjerte slukne. Vi er alle bare et menneske hver, men det samme antall timer i døgnet. Det kan være både gøy, spennende og livgivende med nye venner og organisert politisk frivillighet, noe mange som ikke deltar dessverre ikke aner at de går glipp av. Men innimellom må det også kunne sprettes champagne for seire. Tross alt holder man på for en grunn. Nå føles det litt tungt.

Både Russlands invasjon i Ukraina og USAs lefling med den skjøre diplomatiske kutymen som råder i forholdet Kina/Taiwan er svært alvorlige hendelser her og nå. Begge konflikter kan spinne ut av kontroll. I Ukraina er det allerede ute av kontroll. Unger har mistet armer, ben, syn og foreldre. Ungdommer ligger i skyttergraver. Millioner er på flukt, noen av dem traumatiserte, der noen av dem vil overlate traumene til neste og neste generasjon. Ingen krig tar slutt i det sekundet en fredsavtale trer i havn. Det er bare starten på en tøff etterkrigstid, og i verste fall, frøet til en ny konflikt.

Det er ikke helt uvanlig at man som fredsaktivist anklages for å holde på med sinnelagsetikk, altså at en handlings moral skal være i tråd med intensjonen fremfor konsekvensen av den. Men det er feil. Fredsargumentet er tuftet på et tungt konsekvensetisk grunnlag, fordi krig i seg selv er en konsekvens som ikke kan forsvares som moralsk handling. Man trenger ikke å være pasifist for å kunne være enig i at dersom folk eller stater i siste instans kan bli tvunget til våpenmakt, så er det å anse som et nederlag. Og ikke som nå: At det militære er et sted med massive pengesummer, innovasjoner, mennesker, allianser, møteplasser, konferanser, lobbyisme og grandiose ord, uttrykk og profittmuligheter.

Tenk at det er dugnaden som må stille slike spørsmål:

Må verden ha stormakter? Er militærallianser en naturlov? Burde atomvåpen i det hele tatt være lov. Hvorfor har vi ikke opplæring i sivil ulydighet og ikkevoldelig motstand? Hvorfor må de som avstår fra militærtjeneste begrunne sin motstand og ikke omvendt? Hvorfor ruster vi ikke opp FN?

[Hvis vi skal «følge pengene» er det ingen tvil om hvor innsatsen ligger:](#)

[19.000 milliarder kroner.](#) Det verden bruker på militæret hvert år. Mellom 2013–2022 [har USA brukt 85 milliarder kroner kun på atomvåpen.](#) Det er ørlite grann mer enn atomvåpenmotstanderne har til disposisjon, selv om jeg er villig til å vedde samme sum på at det er flest av oss. [80.000 milliarder kroner. Det er summen USA brukte på 20 år med «krig mot terror».](#) Et norsk statsbudsjett er på rundt 1500 milliarder kroner. Avgrunnen mellom de som har krig tilgjengelig og de som ønsker fred kan virke bunnløs.

Og det kan oppleves motløst. Men dugnaden fortsetter trutt. En del av den bør bli kampen for å etablerte oss som en profesjonell aktør og folkets sekretariat. Så kan folk bruke energien effektivt, og der det brenner mest.

Linn Stalsberg